

ЗДОБУТОК УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЦТВА В ТОРОНТО.

Через довгий час українські робітники, організовані при Товаристві Українській Робітничо-Фармерській Дім, не мали спомог розвинути свою організацію в Торонто тому, що по перше — не мали свого приміщення, в якому могли б проводити свою роботу як слід, а по друге — не були свідомі своїх сил. Мусіли вишукати невіддільний будинок, в якому провадилася вся організаційна праця.

стала заразом і центром робітничих організацій південного Онтаріо.
Коли вже будова було скінчено, можна уявити собі радість робітників Торонто. Це піднесло їх на дусі й вони з новими силами і завзяттям ваялися до праці так швидко, що невдовзі самі собі не хотіли вірити, що вони так успішні. Все це треба завдячувати новому будинку.
Згодом і членство побільшало.

Український Робітничий Дім (будинок ТУРФДІМ) в Торонто, Онт., осідок Онтарійського Провінціального Комітету ТУРФДІМ.

В цій будівлю робота провадилася дуже активно. Це й звернуло увагу робітників Торонто і заставило їх подумати над тим, щоб-то зробити, аби поліпшити ті умовини, серед яких вони потрапили-б вести працю багато ліпше, ніж дорі вели. По довгий параді рішати будувати власний Укр. Роб. Дім.

При кінці 1927 року почалася будова Укр. Роб. Дому в Торонто. Роботу вдалося розпочати й провадити при допомозі великого свідомого українського робітництва в Канаді.

За десять місяців побудували свою власну святиню, що

люди і робота ще краще закінчили.

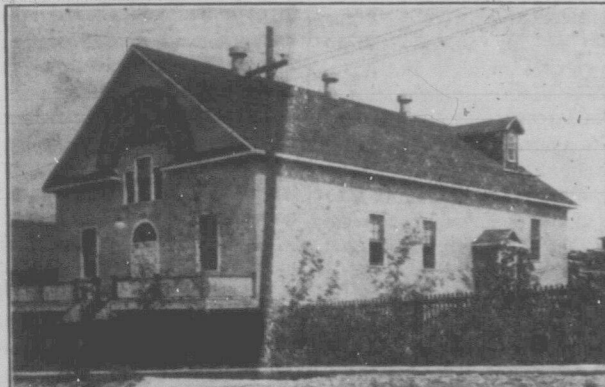
Нині, в часі святкування десятилітнього ювілею ТУРФДІМ, ми можемо сміло показати це великий здобуток нашої організації, а саме Укр. Роб. Дім в Торонто. Той старий-моя, товариши й товаришки, щоб за других десять літ наша організація зросла до того, щоб у ній було згуртоване все українське робітництво й фермерство, щоб наші інституції пишались в кожній місцевості й щоб самі ми жили вільним життям без панів і наймитів.

Курянтка Е.

В ЧІМ ПОЛЯГАЄ СИЛА НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Сила нашої організації полягає в тому, що в її рядах згуртувалася найбільше життєвездатна частина української і-

лицю північного Онтаріо, де в невеличких майнерських кемпах, а також біля таких-же самих невеличких фабрик паперу,

Український Робітничий Дім (будинок ТУРФДІМ) в Тіммінс, Онт., осідок Округового Комітету північного Онтаріо.

міграції, яка силою економічних обставин змушена жити по різних містах просторой Канади, та працювати в різних галузях індустрії.

Беручи на увагу, що до нашої організації належать робітники копалень золота, вугля, залізодорожників, лісовиків, фермерів, та невелика частина трудової інтелігенції, ця різноманітність занять нашого членства є найкращим доказом, що наша організація є виразником почувань і стремлень нашої імміграції, тим самим є мозком і серцем культурно-освітнього життя українського трудового народу.

Наші десятилітні культурно-освітні надбання яскраво впадають в очі всякому, хто переведе реальне-порівняння культурного життя нашої імміграції поодиноких місцевостей, між тим часом, коли нашої організації там не було, а тим, від кого наша організація повстала.

Для приміру візьмемо око-

що темнота повинна вмерти. Є там серед майнерів частина таких, які перед кільканадцятьма роками, через лісові гуші та каменні скали пробивалися до околиці, де виросли нині містечка Тіммінс, Савт-Поркюпайн, Шумейкер та другі, що сьогодні є центром копалень золота.

Деякі з цих мінерів є членами нашої організації і були її основателями. Вони перемагали всі труднощі організаційного життя аж до тих, поки організація не стала масовою.

Всякому, хто захоче пошукати цим, як жили наші люди в північному Онтаріо в часах, коли між ними не було нашої організації, а як живуть сьогодні, не трудно про це довідатися від пересічного твезрого робітника, який прожив там деякий час. Ці оповідання будуть найкращим доказом того, яку колюсальну переміну зробила наша організація в життя наших робітників, що відділені далеким простором від більших культурних центрів Канади.

На місці давніх масових хатніх забав-гульня, пляшства, картографіства, та висиджування по "пал-румах", прийшли представлення, концерти, мінтинги, диточі школи, часописи, книжки, мандолінові оркестри, та три Робітничі Доми — в Тіммінс, Савт-Поркюпайн і Ансонвіл.

Видживаючи старі поняття

та лишаючи за собою все це, що руйнує матеріально, фізично і морально всяку людину, наші робітники, без допомоги великих інтелектуальних сил, без хитрої мови, будують так, як уміють свою організацію, яка являється для них місцем розради і зархоти до життя серед сірої буденщини, що мототонно тягнеться з дня на день в малім майнерським чи фабричним містечку.

Наскільки щиро робітництво заклоло з організацією і цинить її, свідчить хоч би те, що в кількох місцевостях північного Онтаріо, як тільки відкривається нова майна чи фабрика, до якої приїжджають наші робітники, вони при найближшій нагоді творять відділи нашої організації ТУРФДІМ, або відділи братньої — Р.З.Т.

Так повстала організація в Киркленд-Лейк, Русен, Капукейсинг, які закладають в недалекій будучині мати свої доми, щоб не лишатися під зглядом культурним позаду других місцевостей.

Обходячи десяту річницю існування нашої організації, ми гордо і сміло дивимось у майбутнє нашої організації, яка стала необхідністю життя нашої робітничости й фермерства, будівничим якої є найкращий, найбільш життєвездатний елемент серед українського трудового народу Канади.

Хай живе ТУРФДІМ!

М. Гнатюк.

НАША ОРГАНІЗАЦІЯ В КІЧЕНЕР.

На порозі десятої річниці Товариства Українській Робітничо-Фармерській Дім приходиться дершо сказати про наші переживання за час існування нашої організації. Треба повернутися назад і згадати всі ті стежки, якими ми ходили в Кіченер перед вступленням до ТУРФДІМ.

Не зважаючи на те, що ми не могли б ми відрізати себе і нашого величезного поступу. Тільки в той спосіб ми можемо перекопати, що ми зробили, коли порівняємо себе до того, якими ми були 10 літ тому назад, і як за далеко ми пішли вперед від того часу.

До 1921 року ми ходили ріжними стежками. Не знали ми тоді, яке має значіння робітничої організації для робітника. 5. січня, 1921 р. т. В. Н. Колінік вступив до Кіченер і організував відділ Стів. Укр. Роб. Дім.

І від цього часу починається дійсна історія робітничого руху серед українського загалу в Кіченер. Кажемо, дійсна історія робітничого руху тому, що ті, що з'обов'язалися брати в ньому участь, не відступали від нього ані на хвилину, поміючи того, що тяжко не раз доводилось втримувати цей рух при життю. Але в коб' була сила, віра і любов до своєї організації, той вдержав і діждався десятої річниці ТУРФДІМ.

Ми не станемо хвалитися, не станемо говорити про те, чого ми не зробили. Не можемо ми казати, що ми аж дуже багато зробили, бо що ми зробили, може всяка чесна людина бачити і признати без нашої хвалі. Але ми скажемо тільки те, що ми чесно встояли на своїм шляху. Ми нікого не обмановали. Ми говорили правду робітникам. Ми поставили здоровий фундамент під

робітничу організацію. І тому

кажемо, що за цю працю належить признання від тих, що далше будуть йти цим шляхом. Признання від тих, що користають з нашої праці, і від тих молодих поколнь, що вступають на той шлях.

Ми в цю річницю гордимось своїм доповідом і тою непоганою робітничою солідарністю, яку ми зуміли так високо піднести між українськими працюючими масами. Ми кличемо до тих, що це не є членами нашої організації:

Ставайте в наші ряди в десяту річницю ТУРФДІМ і допоможіть культурно-освітньому розвитку українських робітників та фермерів в Канаді.

Т. К.

КЛІЧІ ДО ДЕСЯТИЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ТУРФДІМ.

Організаційна галузь:

1. Збільшити членство ТУРФДІМ приєднанням до него тих робітників і фермерів, робітниць і фермерок, та їхньої молоді, які до цього часу стоять осторонь від організації.
2. Організувати нові відділи й товариства в тих місцевостях, в яких нема ще наших організацій.
3. Використати з наших організацій всі неспорозуміння і встановити справжню пролетарську солідарність і єдність.
4. Піднести активність членства, запровадити організаційну кариєрність та правильний і рівномірний розподіл праці.
5. Встановити тисний зв'язок і товариське співробітництво між відділами сусідніх місцевостей та тісне співробітництво з братніми організаціями.
6. Встановити постійний зв'язок між відділами й провкома і Ц.В.К.

ПОДУМАЙМО ПРО МАЙБУТНЄ.

Підсумовуючи досягнення Товариства Українській Робітничо-Фармерській Дім за минулі роки, ми повинні подумати про збільшення цих здобутків в майбутньому. Ми повинні завзято працювати в тому напрямі, щоб притягнути до активної організаційно-освітньої праці широкі маси українських робітників і фермерів. Ми повинні докласти старань, щоб втягнути в організацію тих, які ще стоять поза нею і зробити це в протягу цього року.

Провадити тільки високо вчені люди. А ми що? Гурток бідняків, що перше в тісному гуртку мусимо вчитися жити організаційним життям.

"Не святі горшки ліплять", але такі самі люди, як і ми. Хотіли ми, чи не хотіли, не сталися, як втягнулися в широкую організаційну роботу, що стало зростала й поширювалася не тільки в робітничих місцевостях, але й у фермерських.

Пригадує собі той час, коли

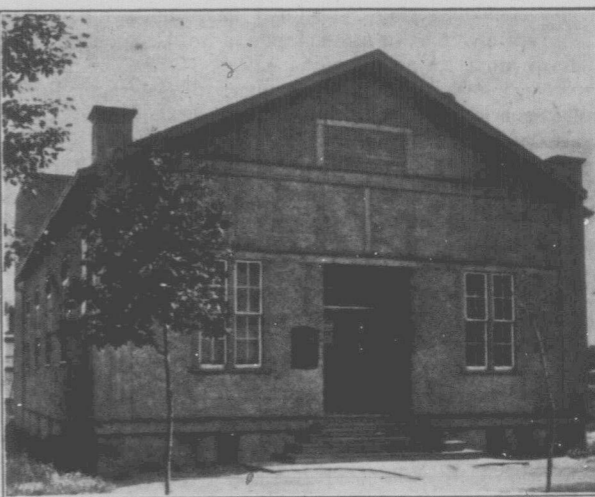

Український Робітничий Дім (будинок ТУРФДІМ) в Едмонтоні, Алта., осідок Альбертійського Провінціального Комітету ТУРФДІМ.

Десять літ тому назад в Едмонтоні робітники не мали свого будинку і спомогли на него аж при кінці 1920 року.

Я пригадує собі, коли то дванадцять нас, як "апостолів", заснували в Едмонтоні товариство Самообрання. Воно існувало переважно зимою порую, коли приїздили до міста його членів і коли можна було грати представлення. Місталося воно в козирному і часто лишалося без приміщення зовсім, бо його радикалізм лякав тих, які мали приміщення до рентовання. Зимою товариство часами начисляло кіль-

в 1918 році прийшов до Едмонтону із своєю дружиною т. Попович за збіркою допомоги будові Укр. Роб. Дому в Вінніпегу. Ми до того часу не вірили, що робітництво доросло вже до такої свідомості, що так широко відгукнеться на допомогу робітничій справі. Але коли ми в Едмонтоні зібрали тоді близько \$1.000 на будову Укр. Роб. Дому у Вінніпегу, то переконалися, що дводатні праці т-ва Самообрання не пішла на марне. Від тоді ми почали ще енергійніше працювати для добра організації, а два роки пізніше купили для

Український Робітничий Дім (будинок ТУРФДІМ) в Саскатуні, Саск., осідок Саскечеванського Провінціального Комітету ТУРФДІМ.

кадесять членів, а літом впадало до кількох членів.

Праця обмежувалася на відогранню за зиму кількох представлень на дискусійних мінтингах. Про ширшу роботу годі було й думати. Хоч ми представляли грали дуже добре, бо признавали нам наші противники, то до ширшої діяльності ми боялися братися, бо не вірили у свої сили. Ми не мади вчених людей, ми були гурток бідних робітників.

А про працю серед фермерів ніколи тоді й не снилося. Таку роботу, думали ми, можуть

своєї організації гарне приміщення та стали філією Товариства Українській Робітничо-Фармерській Дім. В 1921 році започаткували ми робітничу диточу школу, яка існує й до нині. Потім почали ми висилати організаторів між фермерів, проломлюючи ту стіну взаємних упереджень, яка існувала між робітниками й фермерами.

Здається це все було так недовго. З того невеликого кошика гуртка т-ва Самообрання нині в Едмонтоні відділ ТУРФДІМ числить 120 членів, відділ Жіночої Секції 70

членків, відділ Секції Молоді 100 членів і членків, поверх 100 дітей вчащає до робітничої диточої школи, а відділ Р.З.Т. зріс вже до 300 членів і членків. Куплене приміщення ми перебудували, збільшили, перебудували сцену, як також перебудували на фронті. Викопали під будинком пивницю, де також відбувається школа й ріжні зібрания. Все це приміщення тісне.

Тепер до нашого едмонтонського провінціального центру линуть десятки фермерських товариств, яких ми стали обслуговуємо своїми організаціями. Тепер у нас ріжні комітети, драматично-гурток, оркестра, яка знає в цілому місті й далеко поза містом. І здається, що це так недавно ми були такі бідні і невеличкі числом.

Нині ми святкуємо десятилітній ювілей ТУРФДІМ! Едмонтонські товариші також мають повне право сказати, що й вони святкують десятилітній ювілей своєї праці. Бо ми в нашої організації працюємо від початку її заснування.

Хай живе Товариство Українській Робітничо-Фармерській Дім!

Хай живе наша робітничо-фермерська преса, яка допомогла нашої організаційно-освітній праці! Хай живуть основателі й працівники цієї нашої організації й преси!

І. К—ий.

ТУРФДІМ І ФАРМЕРІ.

Від 1918 до 1922 року існувало в Спеден, Алта., товариство ім. І. Франка. При допомозі свідоміших одиниць, а навіть завдяки допомозі др. В. Часного (до тоді учительвав там в публічній школі), воно зросло в тодішніх часах, а згодом побудувало і власний будинок.

Однак певної ясності цілі або напрямку це товариство тоді не мало. Згодом деякі товариші почали читати "Укр. Роб. Вісті", стали свідомішими, при чому і молодші товариші скористали: залишили свої нерозумні поступки та звички, і чим раз то більше зацікавлялися читанням корисних книжок.

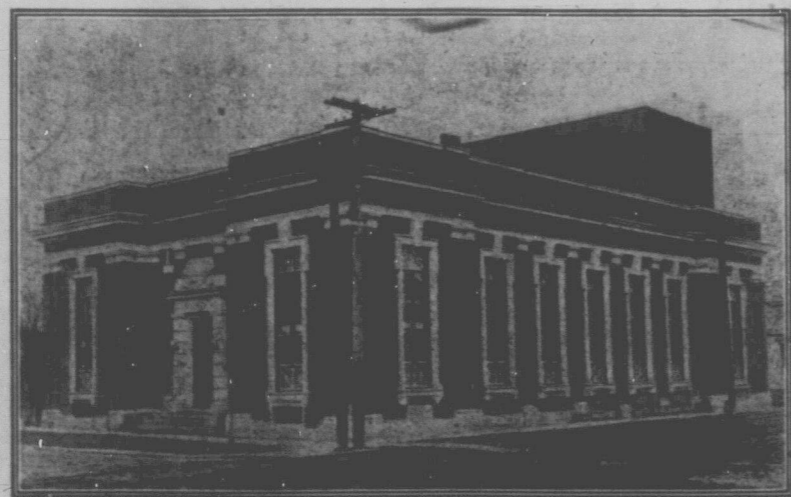
Як появилася "Робітниця", а пізніше стало виходити "Фармерське Життя", тоді в нашої околиці неначе зробилася революція: молоді почали читати свою пресу. Найважливішу роль відіграло "Фарм. Життя", бо було більш приступне і зрозуміле для початуючих читачів. Від тоді в Спеден стаю прояснялися і відрядніші жити.

1922 року вирішено залучитися з ТУРФДІМ. Противники звели завзяту боротьбу, однак їм не вдалося нічого зробити.

Завдяки організації ТУРФДІМ і робітничо-фермерській пресі фермери поліпшили не тільки своє життя, але і навчилися працювати в громаді і для громади. Всяких колишніх послик, запродавців, панських підлизників викинено на смітник, а їхні місця заняли чесні, свідомі товариші, як в муніципальних так і шкільних радах, вибрани фермерами.

Тільки завдяки організації ТУРФДІМ і українській робітничо-фермерській пресі прозріли фермери й робітники та навчилися обстоювати свої права, боронитися проти всіх нахабників і пізнавати ворогів працюючої класи.

Курянтт.

Праворуч: центральний будинок Товариства Українській Робітничо-Фармерській Дім сьогодні. В ньому містяться всі головні зарид наших організацій, друкарня, редакції і адміністрація нашої робітничо-фермерської преси, ніколи Вищого Освітнього Курсу, місцеві відділи всіх наших організацій, їхні зариди і диточа школа. В будинку є теж велика театральна зала. Ліворуч: будинок ТУРФДІМ у Вінніпегу в 1919 р., як тільки його було побудовано.

Ліворуч: будинок ТУРФДІМ у Вінніпегу в 1919 р., як тільки його було побудовано.